

DĖL MOBILIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ĮRENGINIŲ REGISTRAVIMO ATLIEKŲ TVARKYTOJŲ VALSTYBĖS REGISTRE IR MOBILIAIS ATLIEKŲ TVARKYMO ĮRENGINIAIS APDOROJAMŲ ATLIEKŲ APSKAITOS

Vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatymu¹, **tik ATVR užsiregistravusios** atliekas apdorojančios įmonės², įskaitant įmones, eksploatuojančias Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių³ nustatytais atvejais mobilius atliekų tvarkymo įrenginius (toliau – mobilus įrenginys), **gali vykdyti šią veiklą**. Atliekų tvarkytojai registruojantis ATVR Atliekų tvarkytojų valstybės registro tvarkymo taisyklėse (toliau – ATVR tvarkymo taisyklės) nustatyta tvarka, turi nurodyti Atliekų tvarkytojų valstybės registro nuostatų (toliau – ATVR nuostatai) 21.2, 21.7 ir 21.8 papunkčiuose nurodytus duomenis⁴. Vadovaujantis ATVR nuostatų 21.8 papunkčiu, atliekų tvarkytojo registracijos ATVR paraiškoje nurodoma atliekų surinkimo ar apdorojimo vieta: įrenginio pavadinimas ir adresas ar teritorijos, kurioje tvarkomos atliekos, adresas.

Pildant registracijos ATVR paraišką šiuo metu nėra galimybės nurodyti mobilaus įrenginio eksploatavimo vietas (mobilus įrenginys nuolat pervežamas į skirtingus atliekų tvarkymo objektus), todėl turėtų būti pasirenkama įmonės buveinė, atliekų apdorojimo vietos pavadinime skliausteliuose **nurodyti „mobilus įrenginys“**.

ATVR įregistravus visoje Lietuvoje ar tam tikrose savivaldybėse naudojamą mobilų įrenginį, duomenys apie tokią atliekų tvarkymo vietą (toliau – tvarkavietė „mobilus įrenginys“) į GPAIS perduodami automatiškai. Visų minėtų įrenginių apdorotų atliekų **apskaita turi būti vykdoma atskirai tik šioje tvarkavietėje**.

Kiekvienoje statybvietėje turi būti pildomas atliekų apskaitos žurnalas, **vedama susidariusių ir perduotų tvarkyti statybinių atliekų apskaita**, nurodomas jų kiekis, teikiamos atliekų apskaitos ataskaitos Atliekų tvarkymo taisyklėse ir Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklėse⁵ nustatyta tvarka⁶. Šis reikalavimas netaikomas ūkio būdu⁷ statant 1–2 butų gyvenamuosius namus, sodo namus ir (ar) nesudėtingus statinius. Jei Atliekų tvarkymo įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje ir Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklių 6 punkte statybvietę eksploatuojančiam asmeniui nėra nustatyta pareiga vykdyti atliekų susidarymo apskaitą, tai šis asmuo statybvietėje susidariusių atliekų apskaitą vykdo savo priemonėmis ir turi turėti atliekų perdavimą patvirtinančius dokumentus, pvz., sąskaitą faktūrą; atliekų perdavimo–priėmimo aktą, atliekų vežimo lydraštį (toliau – lydraštis)⁸.

Teikiame paaiškinimus, kaip tvarkavietėje „mobilus įrenginys“ vykdam ATliekų tvarkymo įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje ir Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklių 23 punkte nustatytą pareigą vykdyti atliekų **tvarkymo apskaitą** naudojantis GPAIS:

1. Atsižvelgiant į tai, kad atliekos apdorojimui nėra vežamos⁹, lydraščio formuoti GPAIS nebūtina – atliekų tvarkytojas gali išduoti kitus atliekų perdavimą patvirtinančius dokumentus, pvz.,

¹ Atliekų tvarkymo įstatymo 4 straipsnio 10 dalis ir 6¹ straipsnio 1 dalis.

² Ten pat, 2 straipsnio 37 dalyje nurodyta, kad įmonė apibrėžiama kaip fizinis asmuo, vykdamas individualią veiklą, juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padaliniai.

³ Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-637 „Dėl Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Statybinių atliekų tvarkymo taisyklės), 12 punktas nurodo, kad statybvietėje susidaranti nepavojingos inertinės statybinės atliekos gali būti smulkinamos mobilią įrangą, kai smulkinamos toje statybvietėje susidariusios nepavojingos inertinės statybinės atliekos ir kai jų smulkinimas numatytas statinio statybos ar griovimo projekte.

⁴ Atliekų tvarkytojų valstybės registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 896 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimo Nr. 896 „Dėl Atliekų tvarkytojų valstybės registro įsteigimo, Atliekų tvarkytojų valstybės registro nuostatų patvirtinimo ir registro veiklos pradžios nustatymo“, 23.1 papunktis.

⁵ Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. D1-367 „Dėl Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Atliekų apskaitos taisyklės).

⁶ Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių 6 punktas.

⁷ Statybos įstatymo 2 straipsnio 86 dalis nurodo, kad statyba ūkio būdu apibrėžiama kaip statybos organizavimo būdas, kai statybos darbai atliekami ir statinys sukuriamas statytojo rizika, nesudarius statybos rangos sutarties, naudojant tik statytojo darbo jėgą.

⁸ Atliekų tvarkymo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis, Atliekų tvarkymo taisyklių 9 punktas.

⁹ Atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 22 dalis nurodo, kad atliekų vežimas yra atliekų paėmimas iš jų turėtojo, vežimas ir perdavimas atliekų naudotojui ar šalintojui.

sąskaitą faktūrą; atliekų perdavimo–priėmimo aktą¹⁰. Tokiu atveju, gaunamų atliekų apskaita GPAIS gali būti vykdoma naudojant kortelę „Atliekos gautos netiesiogiai“. Jei atliekas smulkinimui mobiliu įrenginiu perduoda gyventojas, vykdamas statybą ūkio būdu ir kuris vadovaujantis Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklių 6 punktu nevykdo susidaranciu atliekų apskaitos GPAIS, GPAIS atitinkamai pildoma atliekų tvarkymo kortelė „Atliekos gautos iš gyventojų“.

2. Jei GPAIS naudotojų patogumui (siekiant perduodamų atliekų apskaitą vykdyti automatiškai¹¹ atliekų siuntėjo (darytojo) ir atliekų gavėjo (tvarkytojo) GPAIS vykdomoje atliekų apskaitoje) yra rengiami ir pildomi lydraščiai¹², jo pastabos lange turėtų būti nurodoma, kad atliekos tvarkomos mobiliu įrenginiu atliekų siuntėjo¹³ statybvietyje, t. y. *nevykdomas atliekų vežimas keliais*.

3. Jei po atliekų perdirbimo mobiliu įrenginiu susidaro medžiagos ar daiktai (toliau – produktai), atitinkantys Atliekų tvarkymo įstatymo 3² straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas, produktų perdavimas atliekų siuntėjui vykdomas GPAIS atliekų tvarkymo žurnalo kortelėje „Medžiagų, daiktų susidariusių atliekų tvarkymo metu naudojimas“ nurodant ūkio subjektą ir jo statybvietyje, kurioje po perdirbimo laikomas ar naudojamas produktas.

4. Jei po atliekų apdorojimo mobiliu įrenginiu susidarė ne produktai, o atliekos, pvz., 17 05 08 – kelių skalda, nenurodyta 17 05 07, jų apskaitos vykdymas priklauso nuo to, kas šias atliekas naudoja ar kam jos bus perduodamos. Jei atliekų tvarkytojas ir atliekų darytojas yra ta pati įmonė, atliekos iš tvarkavietės „mobilus įrenginys“ gali būti perduotos į kitas atliekų tvarkytojo atliekų tvarkymo vietas ar kitiems atliekų tvarkytojams naudojantis GPAIS lydraščiais. Jei susmulkintos atliekos atliekų tvarkytojo perduodamos naudoti Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių 16 punkte nurodytais tikslais, nesant šiuo metu GPAIS sukurtų kitų funkcionalumų, naudojama GPAIS atliekų tvarkymo žurnalo kortelė „Nurašymas“, kurios lauke „Nurašymo priežastis“ parenkama reikšmė „Kita“, laukuose „Informacija apie įvykį“ ir „Pastaba“ nurodoma, kuriam ūkio subjektui (įmonės pavadinimas ir įmonės kodas) perduotos atliekos.

Vykdamas Atliekų tvarkymo įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje ir Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklių 6 punkte nustatytą pareigą vykdyti atliekų **susidarymo apskaitą** naudojantis GPAIS siūlome pildyti taip:

1. Jei atliekos perduodamos atliekų tvarkytojui nesinaudojant lydraščiais, šiuo metu nesant kitų GPAIS funkcionalumų, GPAIS atliekų susidarymo apskaitos žurnale pildoma kortelė „Komunalinių atliekų perdavimas netiesiogiai“.

2. Jei atliekų tvarkytojas ir atliekų darytojas nėra ta pati įmonė, apdorotas atliekas naudojant toje pačioje statybvietyje, kurioje jos susidarė, turėtų būti pateikiamas dokumentas, kuriame nurodytas perduodamų atliekų kodas, pavadinimas ir kiekis. Šių atliekų darytojas, vykdydamas šių statybvietyje susidariusių ir tvarkavietėje „mobilus įrenginys“ smulkintų atliekų apskaitą, GPAIS atliekų susidarymo apskaitos žurnalo skiltyje „Susidariusios atliekos“ nurodo po atliekų susmulkavimo gautą atliekų kiekį, lauke „Pastabos“ įrašo, kad atliekos gautos po smulkinimo mobiliu įrenginiu statybvietyje. Kai šios atliekos panaudojamos leistiniams tikslams¹⁴, pvz., kelių tiesimui, tačiau dėl šiuo metu nesukurto GPAIS funkcionalumo tokios apskaitos negalima vykdyti atitinkamai, GPAIS atliekų susidarymo žurnalo kortelėje „Atliekų perdavimas ne atliekų tvarkytojui“ užpildomi visi privalomi laukai ir nurodomas atliekų panaudojimo būdas.

Parengta pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos specialistų nuomonę 2022-10-24

¹⁰ Atliekų tvarkymo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. 217 „Dėl Atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Atliekų tvarkymo taisyklės), 9 punktas.

¹¹ Atliekų apskaitos taisyklių 15 punktas.

¹² Atliekų tvarkymo taisyklių 42-49 punktuose pateikiama GPAIS lydraščių rengimo ir pildymo tvarka.

¹³ Ten pat, 41 punktas nurodo, kad atliekų siuntėjas yra asmuo, atliekų tvarkytojui perduodantis atliekas, kurių vežimui rengiamas lydraštis. Atliekų siuntėju gali būti atliekų darytojas, atliekų naudojimo ir (ar) šalinimo veiklą vykdoma įmonė, tarpininkas ar prekyautojas atliekomis, kurie fiziškai įsigyja atliekas. Atliekų surinkėjas ar vežėjas, kuris vykdo tik atliekų surinkimo ar vežimo veiklą, nelaikomas atliekų siuntėju.

¹⁴ Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių 15 ir 16 punktai.